

Policy Paper

Comparative Analysis of Fiscal Policies and Measures of Selected Countries in Confronting Coronavirus Pandemic

*Younes Nobakht

I. PhD in Finance and Accounting, Faculty of Economics and Administrative Sciences, University of Selçuk, Konya, Turkey.

Citation Nobakht Y. (2023). [Comparative Analysis of Fiscal Policies and Measures of Selected Countries in Confronting Coronavirus Pandemic (Persian)]. *Journal Strategic Studies of Public Policy*; 12(46), 186-200. <https://doi.org/10.22034/sspp.2023.553730.3194>

doi <https://doi.org/10.22034/sspp.2023.553730.3194>

ABSTRACT

The coronavirus pandemic has led to various and different fiscal policies and measures the governments against the negative economic effects of this disease. This article aims to analyze the financial policies and measures of Spain, Italy, and France comparatively in the face of this pandemic. The present research is applied and has been done using qualitative methods. The required data and information have also been extracted and used by referring to reliable global information bases such as OECD. The findings of the research show that the selected countries under study have organized their fiscal policies and measures in the face of the coronavirus pandemic in the form of three main groups; direct financial supports, tax supports, and bank supports. These supports in the early months of the pandemic show their focus on the health and treatment sector. However, with the widening of the pandemic, the governments, while paying attention to this sector, have also supported other affected or vulnerable sectors. In any case, controlling the coronavirus pandemic through vaccination and social quarantine along with appropriate fiscal policies and measures minimizes the negative economic effects, such as reduced production and investment. However, what makes the effectiveness of these measures different among countries is not only the “type of policies” but also the “implementation time”, “flexibility” and “continuity” of these policies until the end of the epidemic and even for several years after that. Moreover, correct, obvious, and timely information is the most crucial prerequisite for the success of any type of fiscal policy, which should be considered by policymakers.

Received: 25 Jan 2023

Accepted: 15 Mar 2023

Available Online: 01 May 2023

Key words:

Coronavirus, Fiscal policies, Direct financial supports, Tax supports, Bank supports

* Corresponding Author:

Younes Nobakht, PhD.

Address: Faculty of Economics and Administrative Sciences, University of Selçuk, Konya, Turkey.

E-mail: y.nobaxt@yahoo.com

گزارش سیاستی تحلیل تطبیقی اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای منتخب در مواجهه با همه‌گیری ویروس کرونا

* یونس نوبخت

۱. دکتری مالی و حسابداری، دانشکده اقتصاد و علوم اداری، دانشگاه سلجوق، قونیه، ترکیه.

چکیده

تاریخ دریافت: ۰۵ بهمن ۱۴۰۱
تاریخ پذیرش: ۲۴ اسفند ۱۴۰۱
تاریخ انتشار: ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۲

همه‌گیری ویروس کرونا اقدامات و سیاست‌های مالی مختلف و متفاوت دولت‌ها را در برابر تأثیرات منفی اقتصادی این بیماری به همراه داشته است. هدف این مقاله، تحلیل تطبیقی اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای اسپانیا، ایتالیا و فرانسه در مواجهه با این همه‌گیری است. پژوهش از نوع کاربردی بوده و با استفاده از روش‌های کیفی انجام شده است. داده‌ها و اطلاعات موردنیاز نیز از طریق مراجعه به پایگاه‌های اطلاع‌رسانی معتبر جهانی همچون OECD استخراج شده و مورد استفاده قرار گرفته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد کشورهای منتخب مورد مطالعه اقدامات و سیاست‌های مالی خود را در مواجهه با همه‌گیری ویروس کرونا بیشتر در قالب ۳ گروه اصلی حمایت‌های مستقیم مالی، حمایت‌های مالیاتی و حمایت‌های بانکی سازمان‌دهی کرده‌اند. این حمایت‌ها در ماه‌های ابتدایی همه‌گیری نشان‌دهنده تمرکز آن‌ها بر بخش بهداشت و درمان بوده، ولی با گسترده‌تر شدن ابعاد همه‌گیری، دولت‌ها ضمن توجه به این بخش سایر بخش‌های آسیب‌دیده و یا در معرض آسیب را نیز مورد حمایت قرار داده‌اند. کنترل همه‌گیری ویروس کرونا از طریق واکسیناسیون و قرنطینه‌های اجتماعی همراه با اقدامات و سیاست‌های مالی مناسب، اثرات منفی اقتصادی این همه‌گیری نظیر کاهش تولید و سرمایه‌گذاری را به حداقل می‌رساند. اما آنچه اثربخشی این اقدامات را در بین کشورها متفاوت می‌کند، نه فقط «نوع سیاست‌ها» بلکه «زمان به کارگیری»، «انعطاف‌پذیری» و «استمرار» این سیاست‌ها تا پایان همه‌گیری و حتی چند سال پس از آن است. علاوه بر این، اطلاعات درست، شفاف و به‌موقع مهم‌ترین پیش‌نیاز موفقیت هر نوع سیاست مالی است که باید مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها:

ویروس کرونا،
سیاست‌های مالی،
حمایت‌های مستقیم
مالی، حمایت‌های
مالیاتی، حمایت‌های
بانکی

* نویسنده مسئول:

دکتر یونس نوبخت

نشانی: ترکیه، قونیه، دانشگاه سلجوق، دانشکده اقتصاد و علوم اداری.

پست الکترونیکی: y.nobaxt@yahoo.com

مقدمه

کاهش یافت، بدین ترتیب، خدمات و زنجیره صنعت گردشگری نیز به شدت آسیب دید. کاهش سفرها و تقاضای نفت، به افت جهانی قیمت نفت منجر شد. این تحولات در نهایت ه افزایش بیکاری و در نتیجه کاهش رشد اقتصادی منجر شد. مجموع تحولات مذکور موجب شد تا اثرگذاری این بیماری بر اقتصاد جهانی حتی از بحران مالی سال ۲۰۰۸ نیز شدیدتر باشد (پرمه، ۱۳۹۸). در حالی که در بحران مالی سال ۲۰۰۸، تولید ناخالص داخلی جهان ۱/۷ درصد کاهش یافت، در این همه‌گیری تولید ناخالص داخلی جهانی کاهش ۴/۸ درصدی را در سال ۲۰۲۰ نشان می‌دهد (سازمان تجارت جهانی، ۲۰۲۱).

اگرچه مسیرهای عملیاتی مانند واکسیناسیون و قرنطینه‌های اجتماعی در جلوگیری از شیوع و یا کاهش سرعت انتشار بیماری‌های همه‌گیر مفید هستند (حسن و دی، ۲۰۱۱)، اما همچنان کاهش تولید ناخالص داخلی کشورها اجتناب‌ناپذیر است (کوچ و یاردئمجی‌اوغلو، ۲۰۲۰). در چنین بحرانی که یک ویروس ایجاد می‌کند، اثربخشی رفتار اقتصادی می‌تواند به حاشیه ایمنی موجود در اقتصاد، سطح توسعه پایدار بخش‌های مختلف، ذخایر (سوخاروف، ۲۰۲۰) و همچنین سهولت دسترسی به منابع مالی ملی و بین‌المللی بستگی داشته باشد. به‌رحال علاوه بر کاهش رشد اقتصادی، رکود اقتصادی نیز مورد انتظار است. از این رو، دولت‌ها به‌منظور کاهش مشکلات اقتصادی ناشی از این همه‌گیری اقدامات و سیاست‌های مالی مختلف و متنوعی را برای حفاظت از ثبات و دستاوردهای اقتصادی خود انجام می‌دهند.

از این رو تحلیل اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای مختلف در طی این همه‌گیری و برجسته کردن نکات قوت و ضعف آن‌ها، سایر کشورها را در اتخاذ اقدامات و سیاست‌های مالی مناسب

همه‌گیری ویروس کرونا (کووید-۱۹) تقریباً تمامی کشورهای جهان را دربر گرفته و علاوه بر ایجاد موجی از ابتلا و مرگ‌ومیر، کشورهای مختلف را درگیر مشکلات اقتصادی زیادی کرده است. همان‌گونه که مقامات حوزه بهداشت و درمان با استفاده از انواع اقدامات و سیاست‌های بهداشتی و درمانی سعی در مهار این همه‌گیری دارند، مقامات حوزه اقتصاد نیز با استفاده از انواع سیاست‌های اقتصادی با پیامدهای اقتصادی کووید-۱۹ مقابله می‌کنند. ناگفته پیداست که در این حوزه به دلیل قرنطینه‌ها و تعطیلات گسترده بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی از جمله تولید، مصرف، اشتغال و حتی سرمایه‌گذاری‌ها با مشکلات جدی مواجه شده است. از این رو دولت‌ها تلاش‌های گسترده و مستمری را برای بهبود اوضاع اقتصادی اتخاذ کردند. بیشتر تلاش‌ها نیز شامل مداخلات عمومی در قالب انواع اقدامات و سیاست‌های مالی برای حمایت از کسب‌وکارها و خانوارها بوده است. به نظر اغلب فعالین اقتصادی، اقدامات و سیاست‌های مالی جامع نه تنها نقدینگی پایدار را برای حمایت از صنایع برای برآوردن نیازهای تجاری روزانه تضمین می‌کنند، بلکه از درآمد خانوارهایی که تحت تأثیر اختلال قرار گرفته‌اند، نیز پشتیبانی می‌کنند (سن، ۲۰۲۱).

تأثیرگذاری این بیماری بر اقتصاد جهانی با تعطیلی کارخانه‌ها در چین آغاز شد. به دلیل نقش مهم چین در تأمین کالا و خدمات واسطه‌ای، زنجیره تولید دنیا مختل شد. اختلال در زنجیره تولید، همراه با کاهش خرید مردم، سود شرکت‌ها را کاهش داد. کاهش سود شرکت‌ها، سقوط بورس‌های مهم جهانی را به دنبال داشت. با اعمال محدودیت‌های قرنطینه‌ای، سفرهای داخلی و خارجی مردم به‌شدت

در شرایط عدم اشتغال کامل و به‌ویژه در شرایط رکود بازار و اقتصاد انتخاب می‌شود و عبارت است از افزایش مخارج دولت و کاهش مالیات‌ها به‌منظور بسط فعالیت‌های اقتصادی و رفع شکاف انقباضی. سیاست مالی انقباضی در شرایط پُراشتغالی و تورم ناشی از بهره‌برداری اضافی از منابع تولید انتخاب می‌شود و سیاست مناسبی جهت کاهش فشار تقاضا و تورم و یا رفع شکاف تورمی از طریق افزایش مالیات‌ها و کاهش مخارج دولتی به شمار می‌رود (رضاقلی‌زاده، ۱۳۹۳).

۱-۲. پیشینه تجربی پژوهش

مطالعات انجام‌گرفته در زمینه اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای مختلف در مواجهه با همه‌گیری ویروس کرونا به علت جدید بودن آن بسیار اندک است. تنها مطالعه انجام‌گرفته در ایران نیز به بررسی مصوبات اقتصادی دولت ایران در این زمینه پرداخته است. از این‌رو، در اینجا ابتدا به این پژوهش و سپس به مطالعات انجام‌گرفته در سایر کشورها اشاره می‌شود.

نوبخت (۱۴۰۱) مصوبات اقتصادی دولت ایران را در طول همه‌گیری ویروس کرونا مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. نتایج مطالعه وی نشان می‌دهد در ۵۷۳ مصوبه منتشرشده در طی این دوره، ۴۷ مصوبه به مصوبات اقتصادی دولت اختصاص داشته است که از این تعداد، موضوع کسب‌وکارها با ۱۹ مصوبه در صدر مصوبات اقتصادی دولت قرار گرفته است. علاوه‌براین، میزان حمایت مالی دولت از بخش‌های مختلف اقتصادی نیز نشان می‌دهد که دولت با اختصاص ۷۵۰۰۰۰ ریال به بخش کسب‌وکارها بیشترین حمایت مالی را نیز از همین بخش داشته است. همچنین بررسی رویکرد

در این زمینه یاری می‌رساند. این مطالعه علاوه‌بر تحلیل و مقایسه اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای منتخب، به علت تعداد اندک پژوهش‌های انجام‌گرفته در این زمینه به توسعه ادبیات در زمینه اقدامات و سیاست‌های مالی در زمان بروز یک بحران عمومی پیش‌بینی‌نشده نیز کمک خواهد کرد.

۱. پیشینه پژوهش

۱-۱. پیشینه نظری پژوهش

سیاست‌های مالی به مجموعه‌ای از تصمیمات گفته می‌شود که توسط دولت‌ها و از طریق ابزارهایی نظیر تغییر در هزینه‌ها و مالیات اتخاذ می‌شود و سعی می‌کند به اهداف معین اقتصادی نایل شود و یکی از نقاط تلاقی سیاست و اقتصاد است، زیرا شرایط سیاسی نقش بسیار مهمی در تعیین هدف یا اهداف سیاست‌های مالی دارد (رضاقلی‌زاده، ۱۳۹۳). به‌عنوان مثال، اغلب دولت‌ها در هنگام انتخابات، سیاست کاهش تورم و افزایش کمک‌های بلاعوض را برای رفاه عمومی در پیش می‌گیرند. در صورتی که مهم‌ترین هدف دولت کاهش وابستگی اقتصادی و حفظ استقلال باشد، تلاش می‌کند در مخارج ارزی خود به نحوی صرفه‌جویی کند که تا حد امکان گرفتار کسری تراز پرداخت‌ها و بدهی به کشورهای دیگر نشود. در صورتی که بیکاری مشکل عمده دولت باشد، دولت هدف اصلی را ایجاد اشتغال و افزایش تولید قرار داده و سیاست مالی مناسب اهداف مذکور را انتخاب می‌کند و در صورتی که مشکل عمده تورم باشد، سیاست مالی دولت شکل ضدتورمی به خود می‌گیرد (رضاقلی‌زاده، ۱۳۹۳).

سیاست‌های مالی شامل سیاست مالی انبساطی و سیاست مالی انقباضی است. سیاست مالی انبساطی

تولید ناخالص داخلی چین به میزان $2/83$ و $7/4$ درصد در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ افزایش خواهد یافت. واردات، صادرات و تولید صنایع ثانویه و ثالثیه، همراه با افزایش قابل توجه مصرف سوخت‌های فسیلی نیز در همین سال‌ها رشد قابل توجهی خواهند داشت. کارپووا و همکاران (۲۰۲۰) اقدامات مالی اعضای اتحادیه اروپا را در واکنش به همه‌گیری کووید-۱۹ مورد مطالعه قرار دادند. نتایج این مطالعه نشان داد اکثر کشورهای اتحادیه اروپا در این زمینه به ابزارهایی مانند تعویق پرداخت مالیات، معافیت موقت مالیاتی، کاهش نرخ مالیات، انتقال مالیات و لغو یا کاهش کمک‌های اجتماعی متوسل شده‌اند. همچنین، رهبران اروپایی از نظر اقدامات مالی ضد بحران، جمهوری چک و ایرلند هستند. این کشورها از ۴ ابزار از ۵ ابزار مالی مذکور استفاده کرده‌اند و پس از آن‌ها اتریش، مجارستان و انگلستان قرار دارند. ذوالقرنین و همکاران (۲۰۲۰) سیاست‌های مالیاتی کشورهای حوزه آسه‌آن را در طی بیماری کووید-۱۹ مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش ایشان نشان داد بیشترین تمرکز سیاست‌های مالیاتی کشورهای مذکور بر بخش‌های گردشگری، صنایع خاص، کارمندان و شرکت‌های کوچک و متوسط بوده است. آنگارینی و راخمنیتا (۲۰۲۰) سیاست‌های مالی و پولی دولت اندونزی را برای بازیابی اقتصاد در طول همه‌گیری کووید-۱۹ مورد بررسی قرار دادند. نتایج مطالعه ایشان نشان می‌دهد که اعمال این سیاست‌ها با پشتیبانی مقررات ایجادشده در ۲۰۲۰ در مورد اجرای برنامه بهبود اقتصادی ملی می‌تواند اقتصاد اندونزی را نجات دهد. سارکر (۲۰۲۰) در پژوهشی نشان داد که کشورهای G-7 و نوظهور یک سیاست مالی، پولی و کلان مالی سریع و جامع را برای مقابله با پیامدهای منفی همه‌گیری کووید-۱۹ اجرا کرده‌اند. در این کشورها مقامات پولی و بانک‌های مرکزی

سیاست‌های اقتصادی دولت نیز حاکی است رویکرد غالب، استفاده از ابزارهای سیاست مالی بوده است که با ۶۷ درصد بیشتر از ابزارهای سیاست پولی با ۳۳ درصد مورد استفاده قرار گرفته است.

سویرس و همکاران (۲۰۲۳) نقش سیاست‌های مالی در عدم تعادل عرضه و تقاضا را در طول همه‌گیری کووید-۱۹ مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های پژوهش ایشان نشان داد حمایت مالی سخاوتمندانه دولت‌ها به افزایش تقاضا برای کالاهای مصرفی در طول همه‌گیری کمک کرده، اما تولیدات صنعتی به اندازه کافی در این دوره رشد نکرده است تا بتواند به افزایش شدید تقاضا پاسخ دهد. بنابراین این عدم تعادل بین عرضه و تقاضا در سراسر کشورها به تورم بالا منجر شده است. بوئی و همکاران (۲۰۲۲) اثرات سیاست‌های مالی بر خانوارهای تابلندی و ویتنامی را در طول همه‌گیری ویروس کرونا مورد مطالعه و بررسی قرار دادند. نتایج این مطالعه نشان داد حمایت مالی از خانوارها با احساسات مثبت مصرف‌کننده و افزایش مخارج واقعی و برنامه‌ریزی شده مرتبط است. گونر (۲۰۲۱) تدابیر و اقدامات مالی دولت ترکیه را در مواجهه با بیماری همه‌گیر کووید-۱۹ مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. نتایج مطالعه وی حاکی است، اگرچه اقدامات مالی دولت ترکیه در مقایسه با برخی از کشورهای توسعه‌یافته کم بوده است، ولی با در نظر گرفتن مسائل اجتماعی و ساختار اقتصاد ترکیه، دولت در حد توان خود موفق عمل کرده است. ژوو و وی (۲۰۲۱) در پژوهشی که اوایل همه‌گیری ویروس کرونا انجام شد، اثرات سیاست کاهش مالیات و هزینه بر کاهش شوک ناشی از پاندمی کووید-۱۹ را در چین مورد بررسی قرار دادند. نتایج مطالعه ایشان نشان داد در صورت اجرای سیاست کاهش مالیات،

در دسترس بودن اطلاعات مربوط به اقدامات و سیاست‌های مالی آن‌ها در طول دوره همه‌گیری و همچنین شیوع بیشتر این بیماری در آن‌ها نسبت به سایر کشورها در قاره اروپا بوده است. داده‌ها و اطلاعات موردنیاز از طریق مراجعه به پایگاه‌های اطلاع‌رسانی معتبر جهانی همچون OECD استخراج شده و مورد استفاده قرار گرفته است. روش مورد استفاده در تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز روش تحلیل تطبیقی است. روش تحلیل تطبیقی با توصیف و تبیین مشابهت‌ها و تفاوت‌ها، شرایط و پیامدهای واحدهای اجتماعی کلان و بزرگ همچون کشورها، جوامع و مناطق را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد (غفاری، ۱۳۹۰). همچنین جهت دستیابی به نتایج پژوهش از مبانی نظری و تجربی پژوهش حاضر و نیز تجربه کشورهای مختلف این در زمینه استفاده شد.

۳. یافته‌های پژوهش

۳-۱. اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای منتخب در مواجهه با همه‌گیری ویروس کرونا

در یک بحران عمومی پیش‌بینی نشده آرامش‌دهی به جامعه و کاهش بار روانی بحران در مرحله نخست اهمیت قرار دارد. در صورتی که این بحران ناشی از یک بیماری همه‌گیر مانند کووید-۱۹ باشد، مرحله بعدی آغاز اقدامات بهداشتی و درمانی است. بعد از آن نوبت به مسائل و مشکلات اقتصادی می‌رسد که به علت تعطیلی‌های گسترده و یا احیاناً کمبود منابع (چه نقدی و چه غیرنقدی) اتفاق می‌افتند. افزایش آگاهی عمومی، یکپارچه‌سازی منابع تولید و انتشار خبر، مبارزه با اطلاعات نادرست و جعلی و همچنین پاسخ‌گویی به‌موقع به افکار عمومی از اقداماتی است که می‌تواند به آرامش جامعه و کاهش بار روانی بحران کمک کند. ضد عفونی اماکن

برای تسهیل عرضه نقدینگی به اقتصاد، نرخ‌های بهره مانند نرخ بازخرید ریو، ریو معکوس و ذخیره نقدی موردنیاز را کاهش دادند. عمده سیاست‌های مالی و پولی این کشورها شامل بسته‌های محرک مالی، هزینه‌های مستقیم، وام و تسهیلات اعتباری، طرح‌های تأمین مالی مجدد، قراردادهای سوآپ، تخفیفات وام، کاهش مالیات بر اعتبار، تمدید وام‌های کوتاه‌مدت، کاهش نرخ بهره، خرید اوراق قرضه و همچنین تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط بوده است که پیش‌بینی می‌شود در صورت اجرای موفقیت‌آمیز، تأثیرات بحران به حداقل رسیده و ثبات اقتصادی در این کشورها حاکم شود. کوچ و یاردئمجی اوغلو (۲۰۲۰) سیاست‌ها و مشوق‌های مالی اعضای اتحادیه اروپا را با ترکیه در طی همه‌گیری ویروس کرونا مورد مقایسه و تحلیل قرار دادند. نتایج نشان‌دهنده به‌کارگیری ابزارهای مختلف و متنوع حمایتی و تشویقی مانند اعطای اعتبار، تخفیفات مالیاتی و سایر مشوق‌های حمایتی بوده است. ایشان همچنین نتیجه‌گیری کرده‌اند که مشوق‌ها و اقدامات حمایتی ترکیه در مقایسه با کشورهای اتحادیه اروپا بهتر بوده است.

۲. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع کاربردی بوده و با استفاده از روش‌های کیفی اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای اسپانیا، ایتالیا و فرانسه را در مواجهه با همه‌گیری ویروس کرونا مورد بررسی قرار می‌دهد. بر اساس نظر کرسول (۲۰۱۴)، روش‌های کیفی رویکردهای متفاوتی نسبت به روش‌های تحقیق کمی دارند. روش‌های کیفی بیشتر بر داده‌های متنی و تصویری تکیه می‌کنند و در تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از طرح‌های مختلف مراحل منحصربه‌فردی دارند. دلیل انتخاب کشورهای مذکور برای مطالعه،

بر کاهش مالیات شرکت‌ها تأکید شده، در اعمال نرخ صفر مالیاتی، تمرکز دولت بر بخش بهداشت و درمان بوده است. گروه سوم شامل حمایت‌های بانکی است. در بخش حمایت‌های بانکی نیز تعویق بازپرداخت اصل و بهره وام‌های دریافتی و همچنین تعویق پرداخت وام‌ها و اعتبارات، به‌خصوص وام‌های مربوط به مسکن در اولویت دولت اسپانیا بوده است.

بررسی اقدامات و سیاست‌های مالی دولت ایتالیا حاکی است، این دولت اقدامات خود را در مواجهه با این همه‌گیری در قالب ۲ گروه اصلی سازمان‌دهی کرده است. گروه اول شامل حمایت‌های مستقیم مالی است که از بخش‌های مختلفی مانند سیستم‌های بهداشتی، خانوارها، کارگران و شرکت‌ها صورت گرفته است. گروه دوم شامل حمایت‌های مالیاتی است. در این گروه دولت بیشتر از ۳ نوع حمایت مالیاتی شامل تعویق مالیات، اعطای اعتبار مالیاتی و اعطای معافیت مالیاتی به‌منظور کاهش اثرات منفی اقتصادی همه‌گیری ویروس کرونا استفاده کرده است. براین اساس، در تعویق مالیات، اولویت دولت تعویق پرداخت مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده بخش‌هایی بوده است که بیشترین آسیب را از همه‌گیری کووید-۱۹ دیده‌اند. در اعطای اعتبارات مالیاتی اولویت دولت حمایت از سرمایه‌گذاری در بخش‌های ورزشی، دارایی‌های جدید، نوآورانه و نامشهود و در اعطای معافیت مالیاتی نیز حمایت از مشاغل، شرکت‌های کوچک، هتل‌ها، رستوران‌ها، کلوپ‌ها، سالن‌های نمایش و نمایشگاه‌های تجاری بوده است.

عمومی، ممنوعیت تجمع و تعطیلی مراکز عمومی، آماده‌سازی مراکز بهداشتی و درمانی و همچنین توصیه و ترویج رعایت بهداشت از اقداماتی است که می‌تواند در کنترل همه‌گیری مفید و مؤثر باشد. استفاده از انواع اقدامات و سیاست‌های اقتصادی مانند سیاست‌های پولی و مالی نیز می‌تواند بار مالی بحران را کاهش و به ادامه فعالیت‌های اقتصادی جامعه کمک کند. جدول‌های شماره ۱ تا ۳ اهم اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای مورد مطالعه را در مواجهه با بحران همه‌گیری کووید-۱۹ نشان می‌دهند.

۲-۳. اولویت‌های اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای منتخب در مواجهه با همه‌گیری ویروس کرونا

بررسی اولویت‌های اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای منتخب مورد مطالعه در مواجهه با همه‌گیری ویروس کرونا نشان می‌دهد این کشورها اولویت‌های مختلف و متنوعی در این زمینه برای خود انتخاب کرده‌اند. براین اساس، دقت در اقدامات و سیاست‌های مالی دولت اسپانیا نشان می‌دهد این دولت اقدامات خود را در مواجهه با این همه‌گیری در قالب ۳ گروه اصلی سازمان‌دهی کرده است. گروه اول شامل حمایت‌های مستقیم مالی است. در این گروه بخش‌های بهداشت و درمان و خانوارها در اولویت بوده‌اند. در بخش بهداشت و درمان دولت بر تأمین هزینه‌های بهداشتی و درمانی و در بخش خانوارها نیز بر حمایت از افراد آسیب‌پذیر متمرکز بوده است. گروه دوم شامل حمایت‌های مالیاتی است. در این گروه اولویت دولت استفاده از ۲ نوع حمایت مالیاتی شامل کاهش مالیات و نرخ صفر مالیاتی بوده است. درحالی‌که در کاهش مالیات،

جدول ۱. اهم اقدامات و سیاست‌های مالی اسپانیا در مواجهه با بحران همه‌گیری کووید-۱۹

اقدامات

اختصاص ۱ میلیارد یورو به صندوق اضطراری وزارت بهداشت برای پوشش هزینه‌های مربوط به مراقبت‌های بهداشتی.

حمایت مالی ۲/۸ میلیارد یورویی تحت چارچوب تأمین مالی منطقه‌ای سال ۲۰۲۰ برای حمایت از هزینه‌های بهداشت اضافی. اختصاص اعتبار ۲۵ میلیون یورویی برای پوشش کمک‌های غذایی برای اطمینان از دسترسی اولیه به غذا برای کودکان آسیب‌پذیر تحت تأثیر تعلیق فعالیت‌های آموزشی در مدارس.

اختصاص بودجه اضافی ۳۰۰ میلیون یورویی برای اطمینان از ارائه کمک به افراد بدون سرپرست. اختصاص کمک‌هزینه فوق‌العاده برای مشاغل خانگی با کاهش ساعات کار یا فسخ قرارداد در نتیجه همه‌گیری کووید-۱۹، تا سقف ۷۰ درصد از پایه نظارتی آن‌ها.

ختصاص یارانه ۲۵۰ میلیون یورویی برای نوسازی ناوگان خودرویی تا ۲۱ دسامبر سال ۲۰۲۰.

تأمین مالی ۲۱۶ میلیون یورویی به‌منظور دیجیتالی کردن بخش گردشگری.

نرخ مالیات بر ارزش افزوده مربوط به عرضه لوازم مراقبت‌های بهداشتی توسط تولیدکنندگان ملی به نهادهای عمومی، سازمان‌های غیرانتفاعی و بیمارستان‌ها مطابق با اتحادیه اروپا به صفر رسید. شرکت‌های کوچک و متوسط و کارگران خوداشتغال می‌توانند پرداخت مالیات را به مدت ۶ ماه به تعویق بیندازند و از یارانه نرخ بهره استفاده کنند.

کاهش تا ۲۰ درصد در نظام مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر درآمد اشخاص برای شرکت‌ها در سال ۲۰۲۰. کاهش بیشتر تا ۳۵ درصد برای فعالیت‌های مربوط به گردشگری و خرده‌فروشی نیز تا اولین پرداخت در سال ۲۰۲۱ تمدید شد. کسر مالیات از مالیات بر درآمد شرکت‌ها برای فعالیت‌های فناوری در فرایندهای تولید در زنجیره ارزش صنعت خودرو در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱.

تمدید کاهش مالیات شرکت‌ها و مشاغل آزاد و مالیات بر ارزش افزوده تا ۳۰ آوریل سال ۲۰۲۱.

شرکت‌هایی که سال مالی آن‌ها از ۱ ژانویه سال ۲۰۲۰ شروع شده و درآمد خالص آن‌ها بین ۶۰۰۰۰۰۰ یورو تا ۶۰۰۰۰۰۰۰ یورو در ۱۲ ماه قبل بوده است، می‌توانند مالیات خود را به‌صورت اقساطی پرداخت کنند. نرخ صفر درصد مالیات بر ارزش افزوده در تأمین تجهیزات پزشکی برای تشخیص ویروس کرونا، تحویل واکسن‌های مجاز و همچنین حمل، ذخیره و توزیع آن‌ها. تعویق بازپرداخت اصل و یا بهره وام‌های دریافتی از وزارت صنعت، تجارت و گردشگری در صورتی که کووید-۱۹ باعث اختلال در شرکت ذی‌نفع شده باشد.

تعلیق سود و اصل پرداخت وام‌های مربوط به امور گردشگری.

کمک مستقیم جهت اجاره مسکن برای افرادی که قادر به پرداخت اجاره‌بها نیستند، با حداکثر مبلغ ۹۰۰ یورو در ماه، از طریق برنامه ۷۰۰ میلیون یورویی

حمایت از دیجیتالی کردن شرکت‌های کوچک و متوسط از طریق کمک‌های بلاعوض و اعطای وام.

تعویق اعتبار ۳ ماهه پرداخت وام مسکن برای اقشار آسیب‌پذیر و پرداخت وام مسکن اماکن تجاری برای کارگران خوداشتغال.

تعویق ۳ ماهه وام‌ها و اعتبارات غیررهنی افراد آسیب‌پذیر از جمله اعتبار مصرفی.

تعویق اعتبار ۱۲ ماهه در پرداخت وام مسکن برای املاک واکنارنده به فعالیت برای شرکت‌ها و مشاغل آزاد در بخش گردشگری.

اقدامات حمایت مالی برای پارک‌های علم و فناوری از طریق تعویق و کسری پرداخت وام.

جدول ۲. اهم اقدامات و سیاست‌های مالی ایتالیا در مواجهه با بحران همه‌گیری کووید-۱۹

اقدامات

اختصاص ۲۰ میلیارد یورو جهت تقویت سیستم بهداشت ملی و حمایت اقتصادی از خانوارها، کارگران و شرکت‌ها.

اختصاص ۸ میلیارد یورو به‌منظور تقویت زیرساخت‌های بیمارستانی برای سال ۲۰۲۰.

مبلغ ۱۹ میلیارد یورو به‌عنوان طرح‌های تکمیل دستمزد با هدف حفاظت از مشاغل در تمام اقسام آن در دسترس همه شرکت‌ها قرار گرفت.

پرداخت کمک‌هزینه ۶۰۰ یورویی برای ماه‌های مارس و آوریل سال ۲۰۲۰ برای افراد خوداشتغال و مشاغل آزاد.

اختصاص ۱۱ میلیارد یورو برای حمایت از جبران خسارت شرکت‌ها در همه‌گیری.

پرداخت ۷/۵ میلیارد یورو برای حمایت از بخش‌های گردشگری، فرهنگ، حمل‌ونقل، نوآوری، آب‌وهوا و غیره.

تخصیص حدود ۲ میلیارد یورو برای کاهش مالیات بخش‌های مختلف از جمله: ۱. معافیت از قسط اول و دوم مالیات بر دارایی برای سال ۲۰۲۰ در بخش خدمات و سرگرمی و تمدید معافیت تا سال ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ برای سینماها و تئاترها. ۲. معافیت از مالیات مشاغل زمینی تا ۳۱ دسامبر ۲۰۲۰. ۳. ارائه اعتبار مالیاتی ۶۰ درصدی اجاره برای ماه‌های مارس، آوریل و می برای مشاغل آزاد تا ۵ میلیون درآمد که گردش مالی آن‌ها در ماه مارس، آوریل و می ۵۰ درصد کاهش یافته باشد. ۴. معافیت مالیات بر ارزش افزوده در مورد وسایل حفاظتی و ایمنی در سال ۲۰۲۰ و کاهش آن تا ۵ درصد مالیات بر ارزش افزوده پس از آن.

تخصیص حدود ۶ میلیارد یورو برای تعویق مالیات بخش‌های مختلف از جمله: ۱. تعلیق برنامه‌های اقساطی پرداخت مالیات تا پایان سال ۲۰۲۲ و تأمین اجتماعی که در آوریل و می ۲۰۲۰ برای شرکت‌ها و مشاغل آزاد که در مارس و یا آوریل در مقایسه با سال ۲۰۱۹ ثبت شده‌اند. ۲. تعویق پرداخت اجباری بدهی‌های مالیاتی تا ۱۵ اکتبر سال ۲۰۲۰. معافیت شرکت‌هایی با درآمد تا ۲۵۰ میلیون یورو از پرداخت مانده مالیات منطقی‌های فعالیتهای تولیدی برای سال مالی ۲۰۱۹ و اولین قسط سال مالی ۲۰۲۰.

تعویق پرداخت مالیات برای مالیات‌دهندگان با گردش مالی کمتر از ۲ میلیون یورو.

بدهی مالیاتی قدیمی تا سقف ۵۰۰۰ یورو که برای جمع‌آوری بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۰ اختصاص یافته است، به‌طور خودکار لغو شد. درآمدها و هزینه‌های خوداشتغالی در سال ۲۰۲۰ از عوارض پیش‌پرداخت مالیات معاف هستند. این کمک‌هزینه برای افراد خوداشتغالی با سطح درآمد کمتر از ۴۰۰۰۰۰ یورو در سال ۲۰۱۹ اعمال می‌شود. ارائه اعتبار مالیاتی ۲۰ درصدی برای اشخاص حقیقی و حقوقی تا سقف ۲ میلیون، به‌منظور افزایش سرمایه حداقل تا ۲۵۰۰۰۰ یورو برای شرکت‌هایی که حداقل ۳۳ درصد کاهش درآمد دارند و ۵۰ درصد اعتبار مالیاتی برای شرکت‌هایی که زیان آن‌ها بیش از ۱۰ درصد خالص حقوق صاحبان سهام است.

ارائه اعتبار مالیاتی ۵۰ درصدی بر کل سرمایه‌گذاری‌هایی که بین ژوئیه و دسامبر سال ۲۰۲۰ مربوط به تبلیغات در بخش ورزش انجام می‌شود.

ارائه اعتبار مالیاتی به سرمایه‌گذاری در درایی‌های جدید، نوآورانه و نامشهود (صنعت ۴۰) در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ تمدید شد.

پایه مالیات بر درآمد شرکت‌ها برای شرکت‌های غیرتجاری به میزان ۵۰ درصد کاهش یافت.

تعلیق مالیات ارزش افزوده، سهم تأمین اجتماعی و پرداخت‌های مالیات بر درآمد شخصی در آوریل و می سال ۲۰۲۰. این کمک‌هزینه برای شرکت‌ها، کارآفرینان فردی و خوداشتغال‌ها با سطح درآمد کمتر از ۵۰ میلیون یورو اعمال می‌شود.

پرداخت مالیات‌ها و عوارض بندری تا ۳۱ جولای سال ۲۰۲۰ برای شرکت‌هایی که در بخش کشتیرانی فعال هستند به حالت تعلیق درآمد.

اختصاص ۱۱/۵ میلیارد یورو برای حمایت از بخش‌های مختلف شامل ۱. حدود ۲ میلیارد یورو برای اقدامات مربوط به مراقبت‌های بهداشتی، امنیت، حفاظت مدنی و آموزش؛ ۲. حدود ۲ میلیارد یورو به‌عنوان انتقال به دولت‌های منطقه‌ای و محلی، عمدتاً برای سرمایه‌گذاری‌های عمومی؛ ۳. حدود ۱ میلیارد یورو برای طرح‌های تکمیل دستمزد؛ ۴. حدود ۲ میلیارد یورو برای حمایت از سرمایه‌گذاری‌ها؛ ۵. حدود ۲ میلیارد یورو برای حمایت بهداشتی از شرکت‌ها برای شروع مجدد و تدریجی فعالیت.

جدول ۳. اهم اقدامات و سیاست‌های مالی فرانسه در مواجهه با بحران همه‌گیری کووید-۱۹

اقدامات
حمایت مالی اضطراری حدود ۱۰ میلیارد یورویی از سیستم مراقبت‌های بهداشتی برای خرید تجهیزات پزشکی، پرداخت کمک‌هزینه بیمار و پرسنل مراقبت‌های بهداشتی.
پرداخت هزینه اضطراری خرید و توزیع ماسک‌های غیرجراحی به مبلغ ۰/۳ میلیارد یورو.
حمایت اضطراری از اشتغال از طریق تمدید طرح بیکاری موقت به‌صورت پرداخت ۷۰ درصد دستمزد ناخالص که به‌طور کامل توسط دولت تا ژوئن سال ۲۰۲۰ برای همه ذی‌نفعان پوشش داده می‌شود.
اختصاص کمک‌هزینه اضطراری به خانوارهای آسیب‌پذیر به مبلغ ۰/۹ میلیارد یورو.
پرداخت هزینه‌های مراقبت‌های بهداشتی غیراورژانسی مرتبط با کووید-۱۹ به مبلغ ۵ میلیون یورو برای خرید ماسک، آزمایش، واکسن و بازپرداخت به داروخانه‌ها.
به تعویق انداختن اضطراری دسته‌جمعی مهلت‌های مالی برای همه شرکت‌ها در صورت درخواست از ماه مارس به ژوئن. مبلغ تخمینی برای این مورد ۲۸ میلیارد یورو است که می‌تواند به‌صورت موردی منجر به تخفیف مالیاتی برای شرکت‌های درمانده شود.
استرداد اضطراری بودجه اعتبارات ناشی از بازگرداندن زیان به شرکت‌ها با تأثیر تخمینی ۴۰۰ میلیون یورو.
کاهش دائمی مالیات تولید به میزان ۱۰ میلیارد یورو در سال برای سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ در چارچوب طرح بهبود.
زیان‌های مالیاتی متحمل‌شده در طی یک سال مالی خاص ممکن است بعد از انتخاب و تحت شرایط خاصی، برای کاهش بدهی مالیاتی سال مالی قبل استفاده شود و به نوبه خود در برابر دولت فرانسه تا سقف مشخص به مطالبات تبدیل شود. این مطالبات زیان‌پذیر عبارت‌اند از: ۱. جبران خسارت ناشی از مالیات بر درآمد شرکت‌ها باتوجه‌به سال‌های مالی بسته شده در طی ۵ سال پس از سال مالی که در طی آن خسارت وارد شده متحمل شد؛ ۲. در صورت جبران نشدن کامل پس از دوره ۵ ساله، قابل استرداد است.
شرکت‌های فرانسوی مشمول مالیات بر درآمد شرکت‌ها، تحت شرایط استاندارد، می‌توانند از بازپرداخت سریع مطالبات برگشتی به این شرح بهره‌مند شوند: ۱. بازپرداخت مطالبات ناشی از انتخاب‌هایی که در سال مالی قبل انجام شده است (حداکثر تاریخ پایان سال مالی، ۳۱ دسامبر سال ۲۰۲۰) بلافاصله قابل استرداد خواهد بود حتی اگر دوره ۵ ساله (ذکرشده در بالا) هنوز سپری نشده باشد. سازوکار جدید فقط در مورد مطالبات دریافتی که به مؤسسه اعتباری منتقل نشده است، اعمال می‌شود. ۲. علاوه‌براین، باتوجه‌به خسارات مالیاتی تحقق‌یافته در طی سال مالی منتهی به سال ۲۰۲۰، شرکت‌ها مجاز به انتخاب مکانیسم بازپرداخت (استرداد) و درخواست بازپرداخت فوری مطالبات قابل دریافت هستند.
دولت فرانسه می‌تواند به برخی از شرکت‌هایی که در نتیجه وضعیت ویروس کرونا دچار مشکل می‌شوند تخفیف مالیاتی اعطا کند.
بخشودگی از حقوق گمرکی و واردات بدون مالیات تجهیزات بهداشتی.
همه شرکت‌ها می‌توانند پرداخت مالیات مستقیم را که در ماه مارس، آوریل و می سال ۲۰۲۰ به سررسیده، بدون جریمه به تعویق بیندازند: قابل استفاده برای کلیه مالیات‌های مستقیم.
تسهیل موقت بازپرداخت مالیات بر ارزش افزوده و پرداخت‌های مارس و آوریل سال ۲۰۲۰.
انعطاف‌پذیری بیشتر برای اقساط ۱۵ مارس و ۱۵ ژوئن سال ۲۰۲۱ مالیات بر درآمد شرکت‌ها.
نرخ مالیات بر ارزش افزوده کاهش می‌یابد (۵/۵ درصد به جای ۲۰ درصد) و برای تأمین و واردات این محصولات اعمال می‌شود: ۱. ماسک و لباس محافظ؛ ۲. محصولات در نظر گرفته‌شده برای بهداشت شخصی.
کاهش ۱۵ درصدی نرخ مالیات بر درآمد شرکت‌های کوچک و متوسط. این کاهش به شرکت‌هایی که گردش مالی آن‌ها تا ۱۰ میلیون یورو باشد، تعمیم می‌یابد.
ایجاد یک اعتبار مالیاتی برای نوسازی تجهیزات صرفه‌جویی در انرژی به نفع ساختمان‌های شرکت‌های کوچک و متوسط. مبلغ اعتبار مالیاتی معادل ۳۰ درصد بهای تمام‌شده بدون احتساب مالیات هزینه‌هاست.
مهلت بازپرداخت مالیات بر ارزش افزوده تا ۳۰ سپتامبر سال ۲۰۲۰ تمدید شد.

و یا در معرض آسیب را نیز مورد حمایت خود قرار داده‌اند. درنهایت می‌توان گفت، هریک از کشورهای منتخب باتوجه‌به امکانات و منابع خود اقدامات و سیاست‌های مالی مختلف و متنوعی را اتخاذ کرده‌اند. هدف از این اقدامات نیز فراهم آوردن فضای مانور از نظر جریان نقدی برای مشاغل و خانوارها در کوتاه‌مدت و تشویق به سرمایه‌گذاری و افزایش تولید در بلندمدت بوده است (سن، ۲۰۲۱).

۴. بحث و نتیجه‌گیری

پاندمی کووید-۱۹ در مقایسه با بسیاری از بیماری‌های پاندمیک که در طول تاریخ بشر تجربه شده‌اند، هم از نظر اندازه و هم از نظر میزان اثرگذاری، تأثیرات بسیار متفاوت و گسترده‌ای بر مناطق مختلف جهان داشته است (شنن و باتی، ۲۰۲۰). در این پاندمی کشورها علاوه‌بر استفاده از دستاوردهای پیشرفته پزشکی برای کنترل بیماری، با استفاده از اقدامات و سیاست‌های مالی مختلف و متفاوت در بالاترین سطح خود، درصد کاهش اثرات منفی اقتصادی این بیماری نیز بوده‌اند. به نظر می‌رسد، کنترل شیوع بیماری از طریق واکسیناسیون و قرنطینه‌های اجتماعی همراه با اقدامات و سیاست‌های مالی مناسب، تأثیرات مخرب این پاندمی، نظیر کاهش تولید، کاهش سرمایه‌گذاری، افزایش بیکاری و ایجاد اختلال در ارائه خدمات اساسی را به حداقل برساند.

در این مقاله با بررسی و مقایسه اقدامات و سیاست‌های مالی کشورهای منتخب در مواجهه با همه‌گیری ویروس کرونا مشخص شد که این کشورها اقدامات و سیاست‌های مالی خود را در این زمینه بیشتر در قالب ۳ گروه اصلی حمایت‌های مستقیم مالی، حمایت‌های مالیاتی و حمایت‌های

دقت در اقدامات و سیاست‌های مالی دولت فرانسه نیز نشان می‌دهد این دولت اقدامات خود را در مواجهه با این همه‌گیری در قالب ۳ گروه اصلی سازمان‌دهی کرده است. گروه اول شامل حمایت‌های مستقیم مالی است. در این گروه اولویت اصلی دولت بخش بهداشت و درمان بوده است. به طوری که بیشترین حمایت مالی در میان بخش‌های خانوارها و اشتغال از این بخش صورت گرفته است. حمایت مالی اضطراری حدود ۱۰ میلیارد یورویی از سیستم مراقبت‌های بهداشتی برای خرید تجهیزات پزشکی، پرداخت کمک‌هزینه بیمار و پرسنل مراقبت‌های بهداشتی از مهم‌ترین اقدامات مالی دولت فرانسه در این بخش بوده است. گروه دوم شامل حمایت‌های مالیاتی است. در این گروه دولت بیشتر از ابزار کاهش مالیات استفاده کرده است. البته تمرکز اصلی در این گروه بر حمایت از شرکت‌ها بوده است. سایر حمایت‌های مالیاتی مانند، مالیات صفر برای واردات تجهیزات بهداشتی، انعطاف مالیاتی در پرداخت اقساط مالیات و همچنین ایجاد اعتبار مالیاتی برای صرفه‌جویی در انرژی نیز به صورت موردی توسط دولت فرانسه مورد استفاده قرار گرفته است. گروه سوم شامل حمایت‌های بانکی است. در بخش حمایت‌های بانکی نیز به تعویق انداختن دسته جمعی مهلت‌های مالی برای همه شرکت‌ها و همچنین، استرداد اضطراری بودجه اعتبارات ناشی از بازگرداندن زیان به شرکت‌ها از اولویت‌های دولت فرانسه بوده است.

اولویت اقدامات و سیاست‌های مالی دولت‌های منتخب مورد مطالعه در ماه‌های ابتدایی شیوع کرونا نشان‌دهنده تمرکز آن‌ها بر بخش بهداشت و درمان بوده است. اما با گسترده‌تر شدن همه‌گیری، دولت‌ها ضمن توجه به این بخش سایر بخش‌های آسیب‌دیده

بحران همه‌گیری ویروس کرونا نشان می‌دهد در چنین مواقعی باید بر موارد مختلفی تمرکز و به آن‌ها توجه کرد که در اینجا به‌عنوان پیشنهادات پژوهش به آن‌ها اشاره می‌شود.

۱. با توجه به اینکه همه‌گیری ویروس کرونا موجب تعطیلی و یا کاهش بیش‌ازحد درآمد تعداد زیادی از کسب‌وکارها به‌ویژه بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط شده است، به نظر می‌رسد، استفاده از ابزارهای حمایت مالیاتی مانند، تعویق، تقسیط و یا نظایر آن‌ها در این‌گونه موارد نتواند کمک چندانی به این کسب‌وکارها کند. از این‌رو بهتر است در کنار استفاده از این ابزارها از ابزارهای مالیاتی قوی‌تری مانند اعمال نرخ صفر مالیات و یا معافیت مالیاتی نیز برای حمایت از این‌گونه کسب‌وکارها استفاده شود. بررسی ابزارهای مالیاتی مورداستفاده اکثر دولت‌ها در این همه‌گیری نشان می‌دهد دولت‌ها بیشتر بر استفاده از ابزارهای مالیاتی تعلیقی و تعویقی متمرکز بوده‌اند. از این‌رو اصلاح و یا تغییر سیاست‌گذاری در این زمینه به‌خصوص در کشورهایی مانند ایران که از بنگاه‌های اقتصادی ضعیفی برخوردار هستند، با هماهنگی وزارتخانه‌هایی مانند وزارت صنعت، معدن و تجارت، ضروری است.

۲. اقدامات و سیاست‌های مالی در بخش‌های نیروی کار و خانوارها بیشتر به‌صورت کمک‌های مالی بلاعوض از طریق پرداخت‌های مستقیم و نقدی بوده است. در صورتی که اگر این پرداخت‌ها به‌صورت غیرمستقیم و غیرنقدی مانند پرداخت بن خرید کالا باشد، می‌تواند به رونق کسب‌وکارها در شرایط بحران اقتصادی نیز کمک کند. از این‌رو بهتر است، در چنین مواقعی، به‌خصوص در کشورهایی مانند ایران که شرایط اقتصادی مناسبی ندارند به‌جای کمک‌های مالی مستقیم و نقدی این کمک‌ها به

بانکی سازمان‌دهی کرده‌اند. این حمایت‌ها در ماه‌های ابتدایی همه‌گیری نشان‌دهنده تمرکز آن‌ها بر بخش بهداشت و درمان بوده، ولی با گسترده‌تر شدن ابعاد همه‌گیری، دولت‌ها ضمن توجه به این بخش، سایر بخش‌های آسیب‌دیده و یا در معرض آسیب را نیز مورد توجه قرار داده‌اند. در خصوص تفاوت‌ها و مشابهت‌های اقدامات و سیاست‌های مالی این کشورها با ایران نیز می‌توان گفت اقدامات و سیاست‌های مالی ایران در این همه‌گیری تقریباً مشابه با کشورهای مورد مطالعه بوده و تنها تفاوت در کمیّت و میزان بیشتر حمایت‌های مالی در این کشورها بوده است. البته در این زمینه باید به این نکته نیز توجه داشت که دولت ایران علاوه بر مقابله با آثار منفی اقتصادی همه‌گیری کووید-۱۹ باید با تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده نیز مقابله کند. در هر حال، فارغ از به‌کارگیری هر نوع سیاست مالی در این همه‌گیری، چیزی که اهمیت دارد، اثربخشی آن‌هاست. آنچه اثربخشی این سیاست‌ها را در بین کشورها متفاوت می‌کند، نه فقط «نوع سیاست‌ها»، بلکه «زمان به‌کارگیری»، «انعطاف‌پذیری» و «استمرار» این سیاست‌ها تا پایان همه‌گیری و حتی چند سال پس از آن است. علاوه بر این، اطلاعات درست، شفاف و بموقع مهم‌ترین پیش‌نیاز موفقیت هر نوع سیاست مالی است که باید مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گیرد. گذر زمان مشخص می‌کند کدام کشورها در این امر موفق‌تر بوده‌اند. بنابراین در سال‌های آینده می‌توان نتایج این اقدامات را به‌وضوح مشاهده کرد و مورد بررسی دقیق‌تر قرار داد.

۴-۱. پیشنهادات

بررسی مبانی نظری و تجربی پژوهش حاضر و همچنین تجربه کشورهای مختلف در اتخاذ انواع اقدامات و سیاست‌های مالی در مواقع بحرانی نظیر

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

تمامی اصول اخلاقی پژوهش رعایت شده است.

حامی مالی

این مقاله حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان

این مقاله یک نویسنده دارد و کلیه بخش‌ها حاصل کار ایشان است.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

شکل غیرمستقیم و غیرنقدی در اختیار افراد و خانوارها قرار گیرد. در این مورد سازمان‌های حمایتی مانند سازمان هدفمندی یارانه‌ها در ایران با بررسی شرایط بخش‌های مختلف، بهتر می‌تواند میزان و نحوه تخصیص منابع را در این زمینه تعیین، هدایت و رهبری کند.

۳. در بحران‌هایی مانند بحران همه‌گیری ویروس کرونا ممکن است اقدامات و سیاست‌های مالی با چالش‌های جدی مواجه و بهبود اوضاع اقتصادی پیشرفت چندانی نداشته باشد. از این رو در چنین مواقعی بهتر است سیاست‌های مالی انبساطی برای یک دوره پایدار برای تحریک مصرف گسترده خانوارها و سرمایه‌گذاری‌ها مورد توجه سیاست‌گذار مالی قرار گیرد. این مورد هماهنگی بیشتر بین وزارت امور اقتصادی و دارایی با بانک مرکزی بخصوص در کشورهایی مانند ایران که شرایط اقتصادی پیچیده‌ای دارند را ضروری می‌کند.

۴. در این بحران، کسب‌وکارها علاوه بر ریسک نقدینگی، به‌طور فزاینده‌ای در معرض خطرات عدم پرداخت بدهی‌های خود نیز قرار گرفته بوده‌اند. بنابراین اقدامات و سیاست‌های مالی در چنین بحران‌هایی باید با ماهیت متغیر ریسک‌ها نیز سازگار شوند.

۵. به نظر می‌رسد آثار منفی اقتصادی قرنطینه‌های اجتماعی و تعطیلی‌های گسترده بر کسب‌وکارها در سال‌های آینده بیشتر نمایان شود. بنابراین بهتر است حمایت‌های مالی از کسب‌وکارهایی که به نوعی در این بحران متحمل ضرر و زیان شده‌اند تا یکی دو سال آینده نیز ادامه یابد.

منابع فارسی

- پرمه، ز. (۱۳۹۸). ارزیابی اثرات شیوع بیماری کووید-۱۹ بر بخش صنعت ایران: کاربرد چارچوب ماتریس حسابداری اجتماعی. *فصلنامه پژوهش‌های اقتصاد صنعتی*، ۳(۸)، ۷۹-۹۳.
- رضاقلی‌زاده، م. (۱۳۹۳). ارزیابی اثرات سیاست‌های مالی دولت از مسیر تغییر در درآمدهای مالیاتی بر اشتغال در ایران. *پژوهشنامه اقتصاد و کسب و کار*، ۵(۹)، ۳۹-۵۰.
- غفاری، غ. ر. (۱۳۹۰). منطق پژوهش تطبیقی. *مجله مطالعات اجتماعی ایران*، ۳(۴)، ۷۶-۹۲.
- نوبخت، ی. (۱۴۰۱). تحلیل مصوبات اقتصادی دولت ایران در واکنش به بحران کووید-۱۹. *مجله علم سنجی کاسپین*، ۱۱۷-۱۲۴، (۱)۹.

References

- Anggarini, D. T., & Rakhmanita, A. (2020). Government policies for economic recovery and handling COVID-19 virus in Indonesia. *Moneter: Jurnal Akuntansi dan Keuangan*, 7(2), 140-146. [DOI:10.31294/moneter.v7i2.8548]
- Bui, D., Dräger, L., Hayo, B., & Nghiem, G. (2022). The effects of fiscal policy on households during the COVID-19 pandemic: Evidence from Thailand and Vietnam. *World Development*, 153, 105828. [DOI:10.1016/j.worlddev.2022.105828] [PMID] [PMCID]
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Newbury Park: Sage Publications. [Link]
- European Commission (EC). (2021). *Policy measures taken against the spread and impact of the coronavirus – 30 April 2020*. Brussels: European Commission. [Link]
- de Soyres, F., Santacreu, A. M., & Young, H. (2023). Demand-supply imbalance during the Covid-19 pandemic: The role of fiscal policy. *International Finance Discussion Paper*, 1-35. [DOI:10.17016/IFDP.2022.1353]
- Ghaffari, G. (2011). [The logic of comparative research (Persian)]. *Journal of Iranian Social Studies*, 3(4), 76-92. [Link]
- Hansen, E., & Day, T. (2011). Optimal control of epidemics with limited resources. *Journal of Mathematical Biology*, 62(3), 423-451. [DOI:10.1007/s00285-010-0341-0] [PMID]
- Homayounzadeh, M., Ghazi Noori, S., Bamdadsufi, J., & Naghizadeh, M. (2022). [Analysis of mechanisms for creating non-financial values of venture capitalists for start-up companies (Persian)]. *Strategic Studies of Public Policy*, 13(46), [Unpublished]. [DOI:10.22034/spp.2022.561794.3284]
- Güner, K. C. (2020). [Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve uygulanan mali tedbirlerin değerlendirilmesi (Turkish)]. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 84-95. [Link]
- Karpova, V. V., Tischenko, V. F., Oshapenko, V. N., & Ivanov, Y. B. (2020). Anti-crisis fiscal measures in the European union during the COVID-19 pandemic and their impact on GDP. *Journal of Tax Reform*, 6(3), 225-243. [DOI:10.15826/jtr.2020.6.3.083]
- Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG). (2021). COVID-19 global tax developments [Internet]. Retrieved from: [Link]
- Koç, İ., & Yardımcıoğlu, F. (2020). [Covid-19 pandemi sürecinde uygulamaya konulan mali tedbir ve teşviklerin karşılaştırmalı analizi: Türkiye ve seçilmiş ab ülkeleri karşılaştırması (Turkish)]. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 123-152. [Link]
- Miri, S. M., Akbari, M. R., Souhankar, A. H., Fendereski, M., & Azimzadeh, M. (2022). [Financing power plant development projects using crowd-funding (Persian)]. *Strategic Studies of Public Policy*, 12(42), 30-56. [DOI:10.22034/spp.2022.251747]
- Nobakht, Y. (2022). [Analysis of the Iranian government's economic authorizations in response to the COVID-19 crisis (Persian)]. *Caspian Journal of Scientometrics*, 9(1), 117-124. [DOI:10.22088/cjs.9.1.117]
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2021). *Latest data on tax policy measures taken by governments so far in response to the coronavirus pandemic*. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2020). *Les réponses de politiques fiscale et budgétaire à la crise du coronavirus : Accroître la confiance et l'arsilience* (French)]. Berlin: OECD. [Link]
- Osoolian, M., & Koushki, A. (2021). [Financial market risk analysis before the pandemic and during the COVID-19 period (Persian)]. *Journal Strategic Studies of public policy*, 11(40), 210-226. [Link]
- Permeh, Z. (2019). [Evaluation the impacts of Covid19 outbreaking on Iran's manufacturing sector: Application of social accounting matrix (Persian)]. *Quarterly Journal of Industrial Economic Researches*, 3(8), 79-93. [DOI:10.30473/indeco.2020.6995]
- Rezagholizadeh, M. (2014). [Evaluating the effects of fiscal policy (changes in the tax income) on the employment in Iran. (Persian)]. *Journal of Economics and Business Research*, 5(9), 39-50. [Link]
- Sen, T. K. (2021). Exit strategy to ease or eliminate tax responses to the COVID-19 pandemic. *The Governance Brief*, 43, 1-24. [DOI:10.22617/BRF210142]